OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
Julkisoikeuden yksikkö
Anna-Stiina Tarkka

24.2.2016

4/43/2015

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI LIIKENNETURVALLISUUSMAKSUSTA

Oikeusministeriö on lausunut otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä sen valmisteluvaiheessa ja ministeriön näkemykset on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Liikenteen turvallisuusviraston rahoitus onnettomuustutkintalautakunnille

Tie- ja maastoliikenteen onnettomuustutkintalautakunnat asettaa liikenne- ja viestintäministeriön asettama neuvottelukunta. Lautakuntien toiminnasta säädetään laissa tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta (24/2001). Lain mukaan tutkijalautakunnat ovat tutkintaa suorittaessaan itsenäisiä tutkinnan riippumattomuuden ja puolueettomuuden turvaamiseksi.

Liikennevakuutuskeskus (LVK) huolehtii liikenneonnettomuuksien tutkinnan ylläpitämisestä, yleisestä järjestämisestä, suunnittelusta ja koulutuksesta. LVK kerää vakuutusyhtiöiltä liikenneturvallisuusmaksut, joista on suunnattu rahaa onnettomuustutkintalautakuntien toimintaan. Liikenneturvallisuusmaksuista saatujen varojen jakamisesta liikenneturvallisuustyöhön säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Nykyisessä järjestelmässä liikenneturvallisuustyötä tekevät yhteisöt ovat kohdistaneet rahoitushakemuksensa sosiaali- ja terveysministeriölle.

Nyt ehdotetun liikenneturvallisuusmaksulain mukaan liikenneturvallisuusmaksut siirtyisivät valtion talousarvion piiriin ja niiden kerääminen

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Kasarmikatu 25 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

siirtyisi liikennevakuutuskeskukselta liikenteen turvallisuusvirastolle (jäljempänä Trafi).

Onnettomuustutkintakeskus (OTKES) on lausunnossaan liikenne- ja viestintävaliokunnalle esittänyt, että tutkintalautakuntien riippumattomuus ja uskottavuus vaarantuu, jos veronluonteisen maksun periminen ja tilittäminen eteenpäin siirtyy Trafille. OTKES on perustellut huoltaan sillä, ettei saisi syntyä edes epäilystä onnettomuustutkinnan tuloksien ja kohteiden vaikutuksesta rahoituspäätöksiin. Trafi on tärkeä toimija tieliikenteen turvallisuuteen liittyvissä asioissa ja OTKES pitää ongelmallisena onnettomuustutkinnan riippumattomuuden kannalta sitä, että turvallisuustyön rahoitushakemukset pitäisi jatkossa osoittaa Trafille.

Oikeusministeriö ei näe ongelmallisena sitä, että valtiosääntöoikeudellisessa mielessä verona pidettävän liikenneturvallisuusmaksun periminen siirtyisi Liikennevakuutuskeskukselta valtion viranomaiselle. Valtion viranomainen ei sinänsä voi olla esteellinen tällaiseen tehtävään.

Nykyisen liikennevakuutuslain 18 a §:n mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä kohtuullisen maksun sellaisen toiminnan tukemiseen, jolla harkitaan olevan yleistä merkitystä liikenneturvallisuuden edistämiselle. Tällaista säännöstä ei sisälly nyt ehdotettavaan lakiin.

Hallituksen esityksessä ei ole säännösehdotuksia liikenneturvallisuustyöhön tarvittavan rahoituksen hakemisesta eikä rahoituksen kohdentamisesta. Laissa liikenneturvallisuusmaksusta säädettäisiin ainoastaan liikenneturvallisuusmaksujen perusteesta, toimivaltaisesta viranomaisesta ja maksujen määräämisestä sekä kantamisesta. Nämä säännökset ovat oikeusministeriön näkemyksen mukaan pääsääntöisesti asianmukaisia.

Oikeusministeriö kehottaa valiokuntaa harkitsemaan, onko liikenneturvallisuusmaksulain 8 § tarpeellinen vai voisiko pykälän poistaa ehdotuksesta. Tilisiirroista koituvista kuluista kuin myöskään pankkien velvollisuudesta tilittää maksu eteenpäin ei liene tarvetta säätää kyseisessä laissa.

Liikenne- ja viestintäministeriön tehtävänä on huolehtia siitä, että sen alaisuudessa toimivalla neuvottelukunnalla ja neuvottelukunnan nimeämillä onnettomuustutkintalautakunnilla on tosiasialliset edellytykset hoitaa lakisääteisiä tehtäviään.

Liikenneturvallisuustyötä ja tieliikenneonnettomuuksien tutkintaa varten myönnettävää rahoitusta koskevan päätösvallan osoittaminen Trafille ei välttämättä ole aivan ongelmatonta laissa edellytetyn tutkinnan riippumattomuuden ja puolueettomuuden kannalta. Saattaisi olla asianmukaista osoittaa rahoitus jollekin muulle viranomaiselle. Tällainen asia olisi kuitenkin valmisteltava erikseen.